

P.Z. br. 886

HRVATSKI SABOR

KLASA: 224-02/15-01/01

URBROJ: 65-15-02

Zagreb, 13. srpnja 2015.

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članaka 178. i 192. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem *Prijedlog zakona o izmjenama i dopuni Zakona o hrvatskom državljanstvu, s Konačnim prijedlogom zakona*, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora dostavio Veljko Kajtazi, zastupnik u Hrvatskom saboru, aktom od 3. srpnja 2015. godine uz prijedlog da se sukladno članku 204. Poslovnika Hrvatskoga sabora predloženi Zakon donese po hitnom postupku.

U radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, sudjelovat će predlagatelj prijedloga zakona.

PREDSJEDNIK

Josip Leko

P.Z. br. 886

HRVATSKI SABOR

VELJKO KAJTAZI

Zastupnik Kluba nacionalnih manjina

Zagreb, 03. srpnja 2015.

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno: 10-07-2015		
Klasifikacijska oznaka:		Org. jed.
224-02/15-01/01		65
Uredbeni broj:		Pril. Vrij.
6531-15-01		2 -

SABOR REPUBLIKE HRVATSKE

PREDSJEDNIKU HRVATSKOG SABORA

gđin. Josip Leko

**Predmet: Prijedlog zakona o izmjenama i dopuni Zakona o hrvatskom državljanstvu, s
Konačnim prijedlogom zakona**

Sukladno članku 172. Poslovnika Hrvatskog sabora („Narodne novine“, broj 81/2013) podnosim Prijedlog zakona o izmjenama i dopuni Zakona o hrvatskom državljanstvu, s Konačnim prijedlogom zakona.

Sukladno članku 204. Poslovnika Hrvatskog sabora, predlažem da se Zakon donese po hitnom postupku. Prilažem potpise 17 zastupnika koji podupiru moj prijedlog.

Sukladno članku 174. stavku 2. Poslovnika Hrvatskog sabora, u postupku donošenja zakona na sjednici Hrvatskog sabora i njegovih radnih tijela, sva potrebna obrazloženja dat će predlagatelj zastupnik Veljko Kajtazi.

Veljko Kajtazi

VELJKO KAJTAZI
ZASTUPNIK U HRVATSKOM SABORU

**PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNI ZAKONA O HRVATSKOM
DRŽAVLJANSTVU, S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

Zagreb, srpnja 2015.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNI ZAKONA O HRVATSKOM DRŽAVLJANSTVU

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovog Zakona nalazi se u odredbi članka 2. stavka 4. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 56/90., 135/97., 8/98. – pročišćeni tekst, 113/00., 124/00. – pročišćeni tekst, 28/01., 41/01. – pročišćeni tekst, 55/01. – ispravak, 76/10., 85/10. – pročišćeni tekst i 5/14. – odluka Ustavnog suda, u daljnjem tekstu: Ustav).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Hrvatsko državljanstvo, pretpostavke za njegovo stjecanje i prestanak, uređene su Zakonom o hrvatskom državljanstvu (Narodne novine, br. 53/91, 70/91 - ispravak, 28/92, 113/93- odluka USRH, 4/94- odluka USRH i 130/11). Zakon je stupio na snagu 8. listopada 1991. godine.

Kroz niz godina primjene Zakona, u praksi su uočene određene neujednačenosti u primjeni njegovih odredaba što će se ovim Prijedlogom zakona otkloniti.

Odredbom članka 27. Zakona o hrvatskom državljanstvu (Narodne novine 53/91, 70/91, 28/92, 113/93, 4/94 i 130/11) propisano je da se o hrvatskom državljanstvu vodi evidencija. Osobe rođene u republici Hrvatskoj upisuju se u evidenciju o državljanstvu koju vodi matični ured prema mjestu rođenja, dok se osobe koje su rođene u inozemstvu upisuju u evidenciju o državljanstvu koju vodi matični ured prema mjestu prebivališta osobe koja podnosi zahtjev za stjecanje hrvatskog državljanstva. U središnju evidenciju koje vodi tijelo nadležno za poslove opće uprave u Gradu Zagrebu upisuju se osobe koje stječu hrvatsko državljanstvo na temelju odredaba toga Zakona, a nemaju prebivalište u Republici Hrvatskoj. Isto tako, člankom 28. Zakona određeno je da je domovnica javna isprava kojom se dokazuje hrvatsko državljanstvo a izdaje ju matični ured. Člankom 30. stavkom 1. u Prijelaznim i završnim odredbama Zakona određeno je da se hrvatskim državljaninom smatra osoba koja je to svojstvo stekla po propisima važećim do dana stupanja na snagu toga Zakona dok je člankom 22. Pravilnika o obrascu i načinu vođenja evidencije o hrvatskom državljanstvu (Narodne novine 54/91, 3/92, 149/02 i 146/09) propisano da su evidencije o državljanstvu ustrojene prema ranije važećim propisima o državljanstvu sastavni dio evidencije o hrvatskom državljanstvu koja se ustrojava tim Pravilnikom, a kada se radi o izdavanju domovnice kao dokaza o hrvatskom državljanstvu člankom 23. Pravilnika određeno je:

„Građanima koji su upisani u knjigu državljana do 29. veljače 1978. godine može se izdati domovnica kao dokaz o hrvatskom državljanstvu.

Građanima koji su upisani u knjigu državljana nakon 29. veljače 1978. godine može se izdati domovnica kao dokaz o hrvatskom državljanstvu ako je u rubriku „republičko državljanstvo“ upisano državljanstvo „Socijalističke Republike Hrvatske odnosno „Republike Hrvatske.“

Kada u slučaju iz stavka 1. ovog članka u rubrici „republičko državljanstvo“ nije upisan podatak o republičkom državljanstvu na zahtjev osobe izdat će se domovnica nakon što se utvrdi da se osoba smatra hrvatskim državljaninom a podatak upiše u odgovarajuću rubriku.“

Kako ove odredbe Zakona i Pravilnika u sebi sadrže načelo pravnog kontinuiteta hrvatskog državljanstva iz čega proizlazi da raniji propisi o državljanstvu, iako su prestali s važenjem i dalje važe kao pravni izvor, poznavanje propisa o državljanstvu od velikog je značenja kako bi se pojasnila problematika stjecanja hrvatskog državljanstva i upisivanja u evidencije o državljanstvu na koje se poziva članak 23. važećeg Pravilnika, a time i ovaj Prijedlog izmjena Zakona o hrvatskom državljanstvu.

Naime, prema saveznom Zakonu o državljanstvu Demokratske Federativne Jugoslavije od 23. kolovoza 1945. godine, koji je stupio na snagu 28. kolovoza 1945. godine, a koji je poslije donošenja Ustava FNRJ iz 1946. godine pretrpio manje izmjene, pa je Zakonom o potvrdi i izmjenama usuglašen s Ustavom i objavljen pod nazivom Zakon o državljanstvu Federativne Narodne Republike Jugoslavije ("Službeni list FNRJ", broj 54/46.) za državljane tadašnje savezne države, republičko državljanstvo utvrđivalo se s danom 28. kolovoza 1945. prema mjestu u kojem su građani imali zavičajnost odnosno općinsku pripadnost. Prema Pravilniku za izvršenje navedenog Zakona, nisu se ustanovljavale evidencije o saveznom državljanstvu, već evidencije o državljanstvu narodnih republika u koje su osobe bile upisivane po načelu zavičajnosti odnosno općinske pripadnosti, dok se u „daljem vođenju knjige državljana novorođeni upisuju po redu prijave gdje su im upisani roditelji“. Prema Uputstvu o vođenju evidencije državljana Narodne Republike Hrvatske (Narodne novine 71/47, 13/49 i 26/63), matičari su bili dužni ustrojiti knjige državljana i dovršiti prvo upisivanje najkasnije do 31. prosinca 1947. godine (osim za Istru i dio Dalmacije gdje su knjige državljana ustrojene poslije 1960.) Upisi su se obavljali prema općinskoj pripadnosti upisivanih a novorođena djeca „se upisuju po redu prijave u onu knjigu državljana, gdje su im upisani roditelji odnosno jedan od roditelja. Izvanbračno dijete upisuje se u knjigu državljana gdje mu je upisana majka.“. Iako se prema Zakonu o državljanstvu SRH (Narodne novine 13/65), upis u knjige državljana trebao izvršiti u matičnom uredu prema prebivalištu, on se sve do 1972. npr. u Zagrebu obavljao prema zavičajnosti oca odnosno majke 1947. godine, a tek prema Pravilniku o načinu vođenja evidencije o državljanstvu... (Narodne novine 7/78. i 42/81) od 29. veljače 1978. upisivalo se po prebivalištu osobe koja se upisuje odnosno prema prebivalištu roditelja novorođenog djeteta.

Istim je propisima bilo određeno da evidencije o državljanstvu vode matični uredi ali se u njih nije upisivalo prema mjestu rođenja osobe već se mjesna i stvarna nadležnost određivala najprije prema tome čije je republičko državljanstvo stjecano, odnosno od 29. veljače 1978. upis u knjige državljana obavljao se prema mjestu prebivališta s podatkom o stečenom republičkom državljanstvu što znači da su od toga datuma u knjige državljana u RH upisivani i državljani ostalih tadašnjih republika ako su imali prebivalište u RH odnosno i državljani RH upisivani su u evidencije o državljanstvu prema svom prebivalištu na području cijele tadašnje države. Isto tako, kako je kao osnovni princip stjecanja državljanstva po svim do tada važećim propisima bilo stjecanje državljanstva podrijetlom (po roditeljima), a državljani tadašnjih republika kretali su se po cijeloj saveznoj državi, to je bilo raznih mogućnosti stjecanja republičkog državljanstva (npr. ako su roditelji imali državljanstvo iste republike, dijete je moglo steći samo to državljanstvo, neovisno gdje je rođeno, ako su roditelji imali različito državljanstvo, trebali su se sporazumjeti koje će republičko državljanstvo dijete imati, ako je jedan roditelj bio državljanin RH a nije bilo sporazuma, dijete je stjecalo državljanstvo RH ako su roditelji imali zajedničko prebivalište u RH, odnosno rođenjem na području RH, a ako nije rođeno u RH, državljanstvo RH se stjecalo ako je otac državljanin RH itd.).

S obzirom na nedvojbenu složenost propise o državljanstvu, mjesnu nadležnost matičnih ureda za upis u evidencije o državljanstvu, načina vođenja evidencija po rednom broju a ne po godinama upisa te načine stjecanja državljanstva ovisno o mogućem različitom republičkom državljanstvu roditelja, razumljivo je što je matičarima kao službenim osobama bilo vrlo zahtjevno ispravno utvrditi republičko državljanstvo, a kako ono samo po sebi u svakodnevnom životu nije imalo gotovo nikakvo značenje jer je pravne učinke proizvodilo samo savezno državljanstvo, matičari su podatak o republičkom državljanstvu u državne matice rođenih i u knjige državljana upisivali prema izjavi osobe na koju se ono odnosilo a za novorođenu djecu su ga određivali sami roditelji ili matičar prema mjestu rođenja roditelja ili taj podatak prepisivali iz matice vjenčanih roditelja itd. dok je samo izuzetno tražen dokaz o istome. Zato i nije rijetkost da je ista osoba upisana više puta u evidencije o državljanstvu i to s različitim podatkom o državljanstvu.

Isto tako, pogreške odnosno različiti podaci o državljanstvu u maticama rođenih i evidencijama o državljanstvu nastali su i kao posljedica činjenice što se podatak o republičkom državljanstvu u državne matice počeo upisivati od 1975. kada je stupio na snagu novi Zakon o matičnim knjigama (Narodne novine 10/74) i to prigodom upisa činjenica rođenja u mjestu rođenja dok se podatak o republičkom državljanstvu upisivao od 29. veljače 1978. u evidencije o državljanstvu što su ih vodili matični uredi prema prebivalištu upisivanog.

Kada je stupio na snagu Zakon o hrvatskom državljanstvu te su upisi o republičkom državljanstvu počeli proizvoditi konkretne pravne učinke došlo je do uočavanja greški koje su nastale pri upisu. Stanje se intenziviralo nakon informatizacije evidencija o osobnim stanjima građana (državnih matica i knjiga državljana). Do uočenih pogrešaka ti su građani smatrani hrvatskim državljanima jer su im temeljem izvršenog upisa u knjige državljana za to nadležna tijela izdavala domovnice kao javne isprave kojima se dokazuje hrvatsko državljanstvo. Temeljem domovnice izdane u zakonitom postupku, ti su građani ishodili i ostale hrvatske javne isprave (osobnu iskaznicu, putovnicu), zasnovali radni odnos, bili pripadnici hrvatskih oružanih snaga, njihova su djeca stjecala podrijetlom hrvatsko državljanstvo, upisivala se u škole kao hrvatski državljani i dr. bili nositelji i svih drugih prava i obveza kao hrvatski državljani. Krajnja posljedica „ispravljanja grešaka“ je da se građanima oduzimaju osobne isprave jer se više ne smatraju hrvatskim državljanima nego strancima a oni najčešće zapravo i nemaju drugo državljanstvo a radi promjena mjesne nadležnosti upisa i ne znaju gdje su i da li su upisani u knjige državljana tim više što neke ondašnje republike nisu ni vodile zasebno evidencije o državljanstvu (Makedonija, Slovenija, Srbija), već je matica rođenih služila istodobno i kao evidencija o državljanstvu. Tako im se otežava život, ponekad onemogućava rad u državi u kojoj su rođeni i u kojoj žive. Ako su međutim, iselili iz RH i prebivaju u inozemstvu kao hrvatski državljani, to više i nemaju uvjeta za stjecanje hrvatskog državljanstva prirođenjem ukoliko se ne radi o pripadnicima hrvatskog naroda koji to „valjanom“ ispravom mogu dokazati, pa je njihova životna situacija još teža i složenija.

Nadalje s obzirom na već spomenutu odredbu Pravilnika prema kojoj su evidencije o državljanstvu, ustrojene prema ranije važećim propisima o državljanstvu, sastavni dio evidencija o hrvatskom državljanstvu koje se ustrojavaju temeljem toga Pravilnika, smatramo da je nadležno upravno tijelo dužno izdati domovnicu kao potvrdu o činjenicama o kojima vodi službenu evidenciju ukoliko je osoba upisana u te evidencije kao hrvatski državljani jer u toj potvrdi moraju biti unesene činjenice onako kako su upisane u službenoj evidenciji. U tom smislu domovnica ima značaj javne isprave kojom se dokazuje hrvatsko državljanstvo, a ne značaj upravnog akta kojom se ono stječe, a kako je već upis izvršen s podatkom o

hrvatskom državljanstvu, nema niti zakonskog osnova da se taj podatak nakon više od 20 godina mijenja ili briše „ispravljanjem greške“ kojom se radnjom osobi oduzima status hrvatskog državljanina, tim više što Zakon o hrvatskom državljanstvu niti ne poznaje institut oduzimanja državljanstva.

Zato je cilj ovog Prijedloga Zakona da se nakon 24 godine od donošenja Zakona o hrvatskom državljanstvu spriječe sve češće situacije u kojima se „ispravljanjem pogrešaka“ u evidencijama o državljanstvu jer se ne „poklapaju“ s podacima upisanim u matice rođenih, od strane nadležnih tijela koji su oduvijek i bila zadužena za ispravno i točno vođenje i jednih i drugih evidencija oduzima hrvatsko državljanstvo građanima koji su upisani u evidencije o državljanstvu kao hrvatski državljani, te su im o tome izdane javne isprave kojima se dokazuje hrvatsko državljanstvo (domovnice). U odredbi čl. 30. sadržano je načelo pravnog kontinuiteta hrvatskog državljanstva po kojem se hrvatskim državljaninom smatra svaka osoba koja je to svojstvo stekla po propisima važećim do dana stupanja na snagu toga Zakona odnosno upisana je u evidencije o državljanstvu kao hrvatski državljani (čl. 23. Pravilnika) do dana 8. listopada 1991. godine. Ta činjenica nedvojbeno potvrđuje da zakonodavac ni tada u uvjetima osamostaljenja i ostvarenja državne neovisnosti i suverenosti Republike Hrvatske hrvatsko državljanstvo priznavao svima koji su ga stekli po prije važećim propisima odnosno koji su upisani u evidencije o državljanstvu kao hrvatski državljani prvenstveno poklanjajući vjeru do tada vođenim evidencijama o državljanstvu.

U prilog svernu navedenom, ističemo Odluku Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-4673/2008 od 20. svibnja 2009 (Narodne novine 67/09) prema kojoj pogreške ili propusti nadležnih tijela ne smiju ići na štetu građana. Isto stajalište zauzima i Europski sud za ljudska prava, koji je u predmetu Gashi protiv Hrvatske (presuda, 13. prosinca 2007., zahtjev br. 32457/05) istaknuo sljedeće:

„Sud smatra da bi pogreške ili propusti državnih tijela trebale ići u korist pogođenih osoba, osobito ako se time ne dovodi u pitanje kakav drugi suprotstavljeni privatni interes. Drugim riječima, rizik svake greške što je napravi državno tijelo trebala bi snositi država, a propusti se ne smiju ispravljati na štetu dotičnoga građanina (...)“.

Radi svih navedenih razloga, smatramo opravdanim, svrsishodnim i zakonitim predložiti izmjenu i dopunu Zakona kako slijedi.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu ovoga Zakona nije potrebno osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske, niti u proračunima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

IV. OBRAZLOŽENJE ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOME POSTUPKU

Sukladno članku 204. stavku 1. Poslovnika Hrvatskoga sabora („Narodne novine“, broj 81/2013) predlaže se donošenje Zakona po hitnom postupku kako bi se spriječila daljnje

postupanje tijela državne uprave kojim se građanima Republike Hrvatske oduzima državljanstvo i time nanosi teško popravljiva šteta. Stoga smatramo da, sukladno članku 204. stavku 1. Poslovnika Hrvatskoga sabora, postoje opravdani razlozi za donošenje Zakona po hitnom postupku.

V. TEKST KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNI ZAKONA O HRVATSKOM DRŽAVLJANSTVU, S OBRAZLOŽENJEM

Članak 1.

Iza članka 29. briše se naziv Glave V. PRIJELAZNE I ZAKLJUČNE ODREDBE

Članak 2.

U članku 30. iza stavka 2. dodaje se novi stavak 3. koji glasi:

„Hrvatskim državljaninom smatra se i osoba koja je upisana u evidenciju o državljanstvu u periodu od 1. ožujka 1978. godine do 8. listopada 1991. godine, a izdana mu je javna isprava kojom se dokazuje hrvatsko državljanstvo“

Dosadašnji stavci 3. i 4. postaju stavci 4. i 5.

Članak 3.

Iza članka 30. dodaje se naziv Glave V. PRIJELAZNE I ZAKLJUČNE ODREDBE

Članak 4.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u „Narodnim novinama“.

V. OBRAZLOŽENJE ODREDBE

Uz članak 1.

Ovim člankom briše se naziv Glave V. obzirom da članak 30. Zakona još uvijek nije konzumiran i ne može se smatrati prijelaznom i zaključnom odredbom.

Uz članak 2.

Ovim člankom dopunjuje se odredba članka 30. na način da se propisuje da se hrvatskim državljaninom smatra i osoba koja je u evidencije o državljanstvu koje vodi matični uredi i

tijelo nadležno za poslove opće uprave u Gradu Zagrebu upisana kao hrvatski državljanin od 1. ožujka 1978. godine do 8. listopada 1991. godine, odnosno preuzeta iz evidencije o državljanstvu Socijalističke Republike Hrvatske jer je upisan podatak o državljanstvu Socijalističke Republike Hrvatske ili je upisan podatak o državljanstvu drugog republičkog državljanstva ili podatak o republičkom državljanstvu nije upisan, a ima izdanu javnu ispravu kojom se dokazuje hrvatsko državljanstvo.

Uz članak 3.

Ovim člankom dodaje se naziv Glave V. obzirom da iza članka 30. Zakona su odredbe koje se mogu smatrati prijelaznim i zaključnim odredbama.

Uz članak 4.

Odredbom se uređuje stupanje na snagu zakona.

TEKST ODREDBI VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE DOPUNJUJU

Članak 30.

Hrvatskim državljaninom smatra se osoba koja je to svojstvo stekla po propisima važećim do dana stupanja na snagu ovoga zakona.

Hrvatskim državljaninom smatra se pripadnik hrvatskog naroda koji na dan stupanja na snagu ovog zakona nema hrvatsko državljanstvo, a na dotični dan ima prijavljeno prebivalište u Republici Hrvatskoj, ako da pisanu izjavu da se smatra hrvatskim državljaninom.

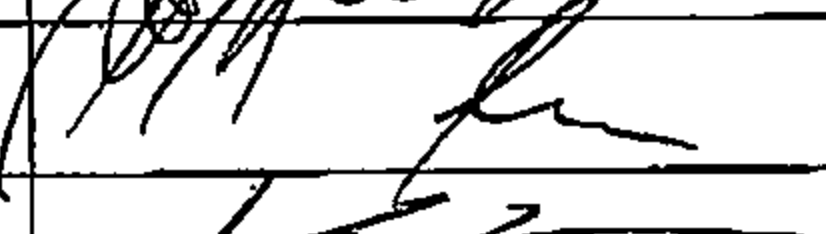
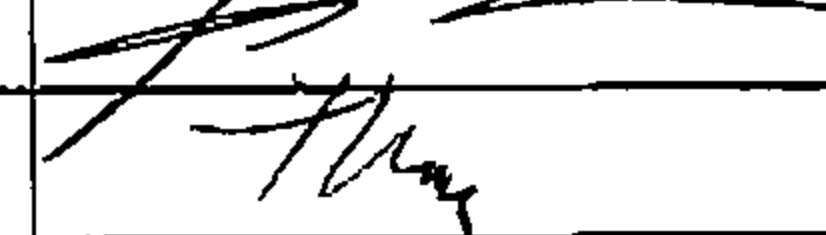
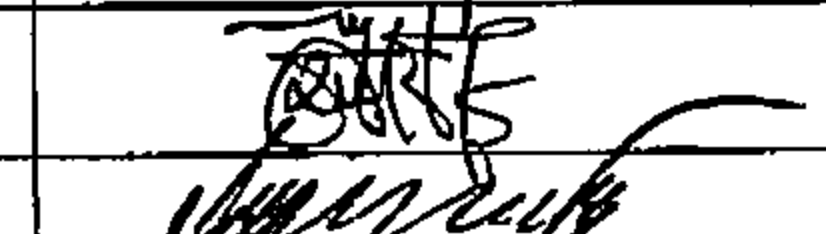
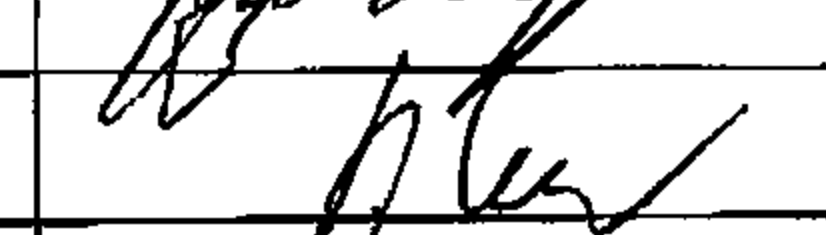
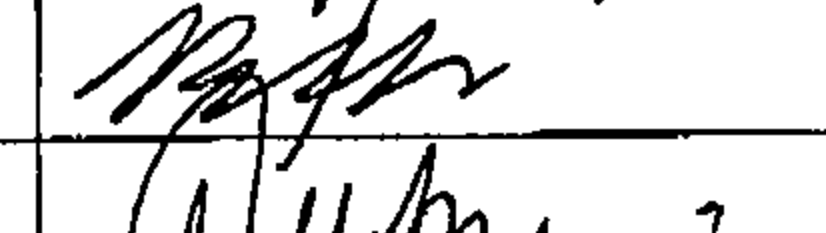
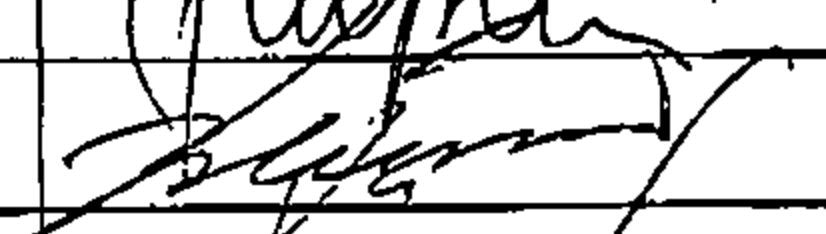
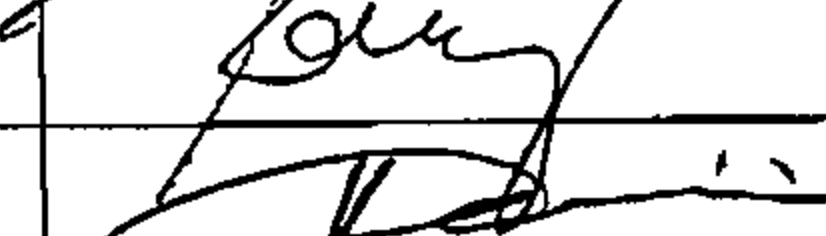
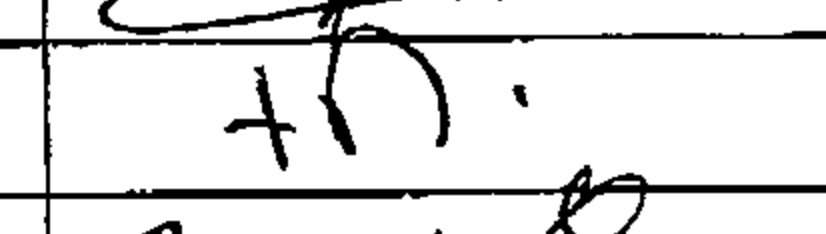
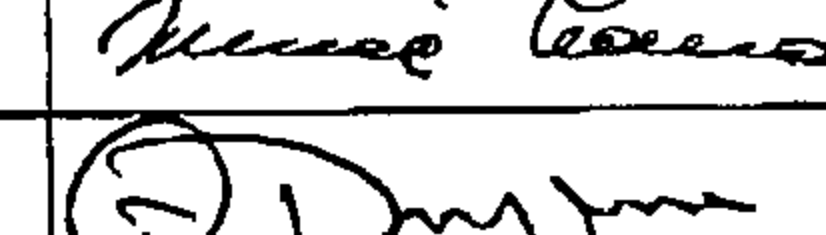
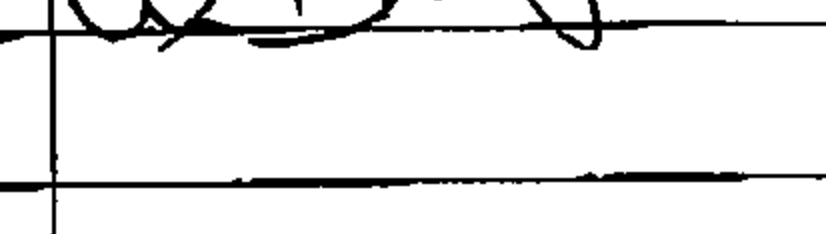
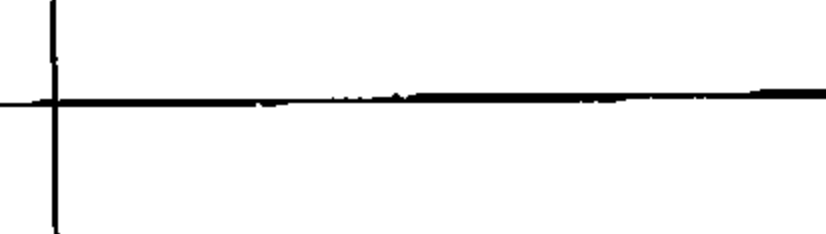
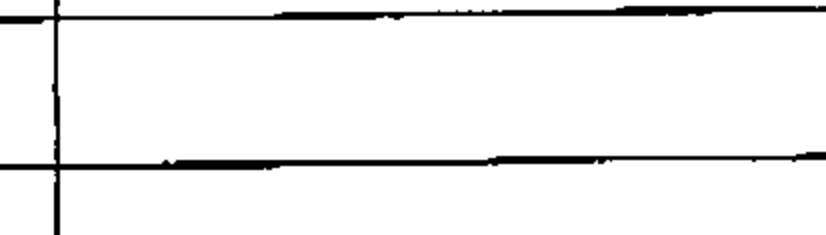
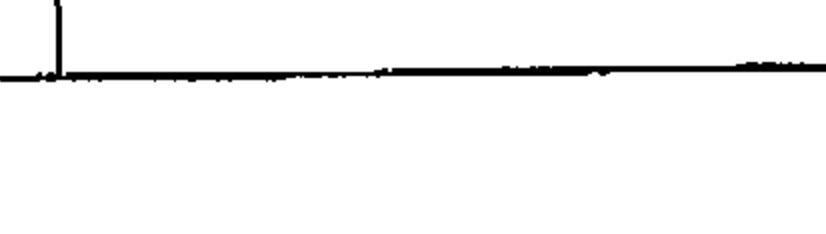
Pisana izjava iz stavka 2. ovoga članka predaje se policijskoj upravi odnosno policijskoj stanici općine na čijem području osoba ima prebivalište.

Utvrđivanje pretpostavki iz stavka 1. i 2. ovoga članka obavlja policijska uprava odnosno policijska stanica. Ako utvrdi da su ispunjene sve pretpostavke naložit će upis u evidenciju o državljanstvu bez donošenja pisanog rješenja. Ako utvrdi da nisu ispunjene sve pretpostavke odbit će zahtjev rješenjem.

**PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA
O DRŽAVLJANSTVU - PO HITNOM POSTUPKU**

**- PRIJEDLOG VELJKA KAJTAZIJA, ZASTUPNIKA KLUBA NACIONALNIH
MANJINA -**

POTPISI ZASTUPNIKA HRVATSKOGA SABORA

Redni broj	Ime i prezime	Potpis
1.	MILE HORVAT	
2.	DRAGAN CRUSČIĆ	
3.	VELJKO KAJTAZI	
4.	MARIJAN ŠKVARIC	
5.	IGOR KOWAN	
6.	DRAGUTIN GLAVINA	
7.	GORAN BEUS RICHENBERGH	
8.	MILORAD PUPONJA	
9.	SRADAN GYU RUDOLFS	
10.	NADIMIR BILIK	
11.	NADA TURINA - ĐURIĆ	
12.	BORIŠ BLAŽEKović	
13.	SONJA KÖNIG	
14.	NEĐKO HODŽIĆ	
15.	JUHAS STANOV	
16.	IVICA HANJIC	
17.	MILORAD PUPONJA	